

روان‌شناسی تربیتی

مدرس : میثم عزیزآبادی

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

تعریف روان‌شناسی تربیتی:

روان‌شناسی تربیتی یا روان‌شناسی پرورشی شاخه‌ای از علم روان‌شناسی است که یافته‌های این علم را در خدمت معلمان قرار می‌دهد

روان‌شناسی ، علم مطالعه اعمال و اندیشه‌های افراد است ؛ و روان‌شناسی تربیتی علم مطالعه اعمال و اندیشه‌های افراد در ارتباط با مسائل آموزش و پرورش است .

روان شناسی تربیتی بیش از هر چیز دیگر معلمان را با ماهیت یادگیری دانش آموزان آشنا می کند و روشها و فنون موثر جهت یادگیری بهتر دانش آموزان را در اختیار معلمان می گذارد

دلیل تاکید زیاد روان شناسی تربیتی بر یادگیری و آموزش این است که این دو جریان هسته اصلی فعالیت های معلمان و مدارس را تشکیل می دهد .

در واقع روان شناسی تربیتی با پنج رکن اساسی آموزش و پرورش ، یعنی :

۱- هدف و محتوای برنامه

۲- یادگیری و انگیزش

۳- ویژگیهای فردی یادگیرندگان

۴- فرآیند های آموزشی

۵- روشها و فنون اندازه گیری و ارزشیابی پیشرفت تحصیلی سروکار دارد .

فصل دوم :

مراحل فعالیت های آموزشی (معرفی الگوی عمومی آموزشی)

ما در این فصل فعالیت های آموزشی معلم را به صورتی **نظامدار** در یک طرح کلی با نام **الگوی عمومی آموزشی** معرفی می کنیم .

در واقع آنچه در این فصل در الگوی عمومی آموزشی ارائه شده است خلاصه مطالبی است که در فصل های بعدی آمده است بنابراین شما دانشجویان گرامی با مطالعه این فصل به یک برداشت کلی دست خواهد یافت .

الگوی عمومی آموزش:

هر معلم از لحظه ای که به فکر آماده شدن برای آموزش یک درس می افتد و شروع به تهیه مقدمات کار می کند ، تا زمانی که عملاً در کلاس به تدریس مطالب می پردازد ، سرانجام ، وقتی که در پایان کار به ارزشیابی از میزان آموخته های دانش آموزان اقدام می کند ، فعالیت های مختلفی انجام می دهد که برای سهولت در یادگیری این فعالیت های گوناگون را مرحله بندی می کنیم (اسلاید بعد) و به بررسی آنها می پردازیم که به آن **الگوی عمومی آموزش** گفته می شود

مراحل این الگو ، معرف فعالیت های عمده معلم در کار آموزشی است.

در مدل الگوی عمومی آموزش ، فعالیت های اصلی آموزشی به چهار مرحله تقسیم می شوند :

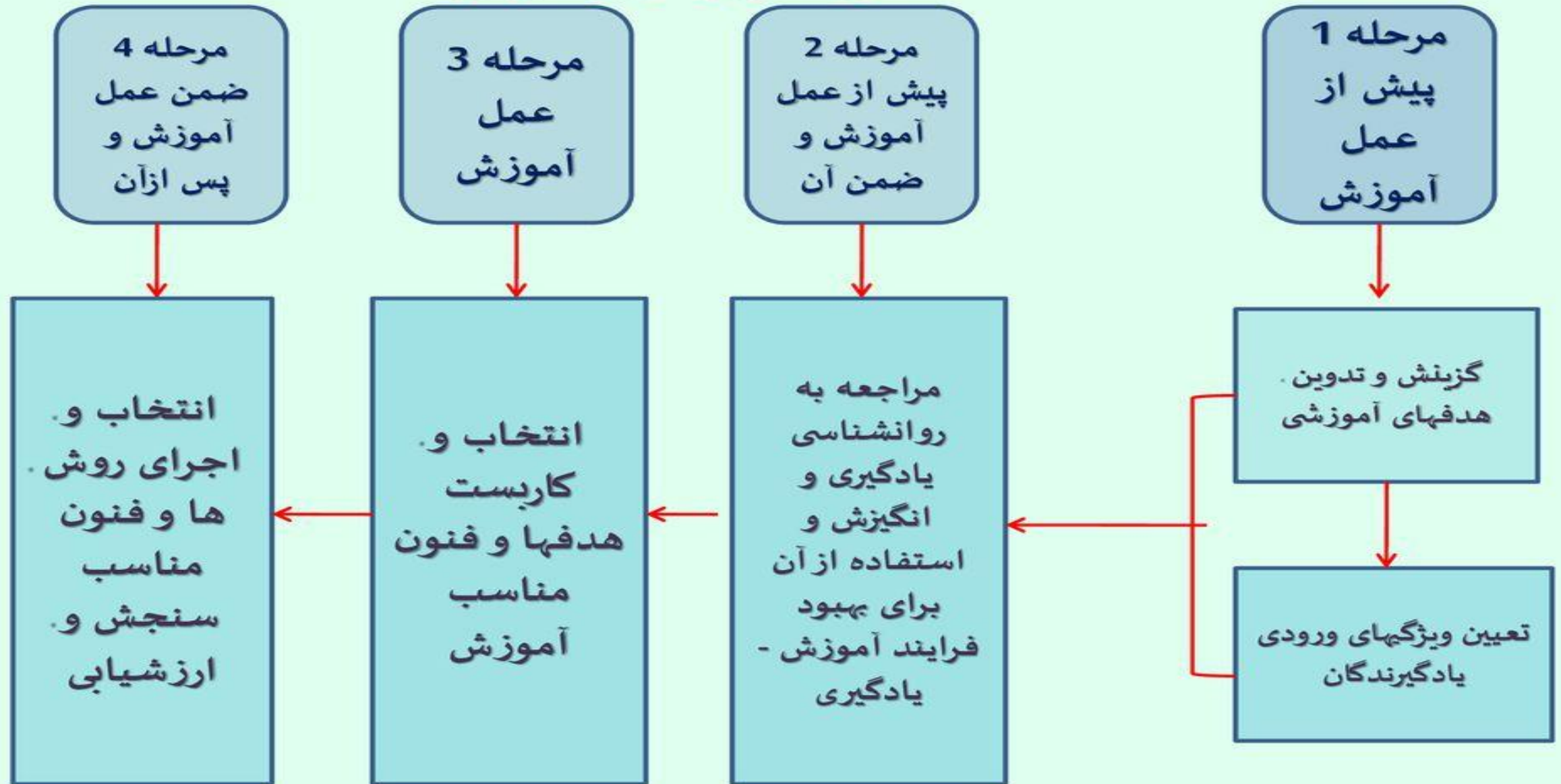
۱- مرحله اول : فعالیت های پیش از عمل آموزش

۲- مرحله دوم : فعالیت های پیش از عمل آموزش و ضمن عمل آموزش

۳- مرحله سوم : فعالیت های ضمن عمل آموزش

۴- مرحله چهارم : فعالیت های ضمن عمل آموزش و پس از عمل آموزش

1- الگوی عمومی طراحی آموزش

مرحله اول : فعالیت های پیش از فرایند آموزش

در این مرحله :

۱- معلم ابتدا به تعیین مقاصد درس خود ، یعنی هدفهای آموزشی می پردازد و آنها را بطور دقیق و روشن ، بصورتی که قابل مشاهده و اندازه گیری باشند ، در می آورد که به اینگونه بیانات روشن هدف های آموزشی ، هدفهای رفتاری می گویند .

۲- بعد از آنکه معلم هدفهای آموزشی درس خود را آماده کرد ، نوبت می رسد به تشخیص میزان آمادگی دانش آموزان یا مشخص کردن ویژگیهایی از آنها که برای یادگیری هدف های آموزشی تعیین شده ، پیش نیاز به حساب می آیند . منظور از این ویژگیهای پیش نیاز ، دانش ها ، مهارت ها ، نگرشها و دیگر خصیصه هایی است که دانش آموزان در درسها و تجارب قبلی یادگرفته اند و برای یادگیری مطالب درس تازه ، ضروری تشخیص داده می شوند . این ویژگیهای پیش نیاز نیز ، باید در قالب جملات و عبارات قابل مشاهده و قابل اندازه گیری بیان شوند . با این بیانات رفتاری از ویژگیهای ورودی دانش آموز ، رفتارهای ورودی گویند .

۳- معلم پس از تعیین رفتارهای ورودی پیش نیاز ، باید از طریق اجرای یک ارزشیابی تشخیصی مقدماتی که سنجش آغازین نام دارد ، تعیین کند که آیا دانش آموزان براین پیش نیازها تسلط کافی دارند یا اینکه لازم است معلم ، قبل از شروع درس جدید ، دانش آموزان را برای یادگیری درس جدید آماده کند .

مرحله دوم : فعالیت های پیش از فرآیند آموزش و ضمن آموزش

هرکدام از فعالیت های آموزشی معلم ، معرف نوع خاصی از یادگیری است . بنابراین لازم است که معلم ، در تمام مراحل تهیه طرح آموزشی خود ، به ویژه برای رسیدن به هدف های آموزشی ، به طور مرتب و مستمر به **یافته های روان شناسی یادگیری** مراجعه کند و از **انواع شرایط ، قوانین و نظریه های یادگیری** اطلاع حاصل کند و برای بهبود بخشیدن ، فعالیت های آموزشی خود و افزایش سطح آموزشی و سرعت یادگیری دانش آموزان ، آنها را بکار گیرد

مرحله سوم : فعالیت های ضمن آموزش

این مرحله از فعالیت های آموزشی به **فرآیند واقعی آموزش یا تدریس** ، اختصاص دارد .

معلم در اجرای این مرحله ، از روشها ، فنون ، تدابیر و امکانات مختلف آموزشی استفاده می کند تا هدفهای گوناگون آموزشی خود را به بهترین وجهی به ثمر برساند

مرحله چهارم : فعالیت های ضمن آموزش و پس از فرآیند آموزش

هیچ معلمی نمی تواند به طور قطع از اثربخشی فعالیت های آموزشی خود آگاه شود ، مگر اینکه تاثیر فعالیت های خود را بر روی **یادگیرندگان** به **طور مرتب و مستمر ارزشیابی** کند . برای این منظور ، لازم است معلم در پایان هر واحد درسی ، با اجرای یک آزمون دقیق و مختصر که حاوی هدفهای آموزشی آن واحد باشد ، میزان دستیابی دانش آموزان با آن هدفها را تعیین کند و با استفاده از نتایج حاصل به رفع مشکلات بپردازد.

در این مرحله معلم ، نه تنها از کم و کیف یادگیری فراگیران اطلاع حاصل می کند ، بلکه از **میزان موفقیت خود** در پیاده کردن الگوی آموزشی نیز اطلاع کسب می کند .

عدم موفقیت کامل معلم در تحقق مراحل الگوی آموزشی ناشی از عوامل زیر است :

۱- روش غلط انتخاب و بیان هدفهای آموزشی

۲- وجود نواقصی در نحوه تعیین ویژگیهای ورودی و سنجش آغازین

۳- انتخاب اصول و شرایط نامناسب یادگیری

۴- انتخاب و اجرای نادرست روشهای آموزشی

۵- ارزشیابی نادرست میزان یادگیری دانش آموزان